

Més vulgarment es tracta d'un venedor viatger sovint ambulat: a la Vall Ferrera *marçán* vol dir 'terrisser (que va pels pobles)' (Tor i Àreu, 1932-3); al Pla de Cabra hi ha la *Font del Marçán* i em conten que en el «Mas de la Fam van assassinar un *marxant*» (1964). Això es deia més específicament *marxant de paquet* o *marxantó* [Belv.; Lab. 1840].

A les Balears això prengué la forma *marxando*: «sempre s'estira - com sa veta des *marxando*», Camps Merc. (*Folkl. Men.* I, 331); en les comèdies mall. de Bart. Ferrà (*IdOr* I, 82, 118); a Palma «a la hoy Plaza de Tagamanent --- celebraba sus reuniones el gremio de *marxandos* --- en el S. XVII» (BSAL VII, 229a), i és curiós que en un text de 1786, es faci constar que aquest gremi és el que «en castellà se'n diu *marxandos*» (d'aquí la -o? però serà més aviat per infl. del sufix mall. moss. -ando): entre una cinquantena de gremis que hi havia aquest era el més nombrós, després del dels sabaters i els dels fusters: n'hi havia 170 (BSAL VII, 144b). *Marxandisa. Marxanteria.*

Comerç, pres per via mig-sàvia del ll. *commercium* 'negociació' [1678, *AlcM*; Lacav.]: «*comers*: negociació: *commercium*; *tenir comers* o societat ab algú: cum aliquo societatem coire ---; *comers* o *familiaritat*; *pera ninguna cosa tinc comers ab ell*; la virtut no té *comers* algú ab la voluptat». Abans s'havia usat una variant més sàvia *comerci* [1437] vulgarment deformada en *comèrcit* (assegurat per rima): «compres de tempransa virtut restrectiva / per qui molt conforma dresses lo exèrcit, / als enemics contre hon se féu *comèrcit* / de l'amarga purga de tu curativa», Gaspar de Verí (JMBover, *BiEscrBal.* II, 503.34.7); i alguns balears havien usat una forma italianitzant *comerx* (mall. 1481), d'on *comerxar* (1479) i els menorquins *comerxada*, *comerxer*, *comerxós*, *comerxum*. *Comerciar* [Belvitges; *comerçar* ant. 1520]; *comerciant* [id.]; *comerciable* [id.]. *Comercial* [Lab. 1839]. *Comercianta. Comercialia. Comerciejar* (?).

¹ No seria desenraonat llegir «*tota sa merç*» allà on Boliver va imprimir «Lo senyor del leyn és tengut al mercader que li port la persona sens nòlit --- e sa roba de jaure o de vestir, e complement de vianda que sia necessària al viatge e bastant, e *tot son merç*, mas si-n porta tanta que parega que'en aja a revendre --- deu pagar nòlit al mercader» (IX, 27.24, Ol., p. 457), car *tanta* sembla demanar un antecedent femení. Però de fet el que es llegeix en el ms. de 1272 és *tot son macès* (= *macerès*?) Allò, doncs, sembla ser una esmena que ell proposa, esmena que s'hauria de retocar posant-la en femení, però que només fóra raonable si la féu a base d'un altre text, car *macerès* no és paraula desplaçada en aquest lloc ni és impossible entendre que *tanta* es refereixi a *vianda*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *mercejar*, *mercenejar*, *mercedari*, *mercenari*, *mercener*, *merç*, *mercer*, *merceria*, *esmerçar*, *esmerç*, *almerç*, *esmerçament*, *remerciar*, *mercar*, *merca*, *mercat*, *fer mercat*, (a)finar un mercat, bon mercat, *mercadal*, *blat*

mercadal, *mercadejar*, *mercadeig*, *mercadejant*, *mercader*, *mercaderant*, *mercaderar*, *mercaderejar*, *mercador*, *mercaderia*, *mercant*, *mercantia*, *mercantil*, *mercanti-vol*, *mercantilisme*, *mercantilitzar*, *mercantiu*, *marxant*, *marxant de paquet*, *marxantó*, *marxando*, *marxandisa*, *marxanteria*, *comerç*, *comerci*, *comèrcit*, *comerx*, *comerxar*, *comerxada*, *comerxer*, *comerxós*, *comerxum*, *comerciar*, *comerçar*, *comerciant*, *comerciable*, *comercial*, *comercianta*, *comercialia*, *comerciejar*.

Mercedari, *mercejar*, *mercenari*, *mercener*, *mercer*, *merceria*, V. *mercé*

MERCERITZAR, del nom de John Mercer, estam-pador anglès de teixits (1791-1866). □ 1.ª doc: Pons, BDC IV, 1916, 120.

DERIV.: + *Merceritzatge* [id.].

MERCURI, 'argent-viu', pres del b. ll. *mercurius*, que els alquimistes anomenaren amb el nom del déu *Mercurius*, missatger dels déus, en moviment constant: a causa de la mobilitat de l'argent-viu, que per això mateix rebé aquest altre nom. □ 1.ª doc.: Lacav.

Altres mots formats a base del nom del déu són *mercurial*, planta dita també *malcoraje* (< *MERCURI-AGINEM) [*malcoratges*: *mercurialis*], 1575, OPou, *Tb. Pu.*, 50]; val. *melcoraje* Cavanilles (*Observ.* II, 329); també *mercorella* [Belv.] o *murcarols* (mala grafia per *morquerols* < *mercorols* o dissim. *moquerols*). Veg. més representants toponímics, en DECH (MIÉRCOLES), ultra el cpt. *dimecres* < DIES MĒRCŪRĪ (per al qual veg. DIA). *Mercurialina. Mercurialisme. Mercúric. Mercuriós.*

MERDA, del ll. MĒRDA id. □ 1.ª doc.: orígens.

D'ús comú en totes les èpoques i regions de la llengua, i conservat en totes les llengües germanes; és clar que d'una cosa així no es pot esperar que figurí gaire en textos. Però en el *Decameron* català hi ha «un mercader de *merda* d'ase» (p. 421.1) en lloc de «*feccia* d'asino» de l'italià (VII, § 8, 451.2) i «par-me que vós hajats tinguda dintre [d'una alfàbia] *merda*», *Decam.* VII, § 2, 391.34 (trad. *feccia*).

Mot registrat en el *Torcimany* d'Aversó (93.2); una denominació de color (per comparació amb l'excrement d'aqueixa au) [color] *de merda d'oca*, en un doc. de 1382. Entre les llengües indoeuropees és peculiar del llatí, sense etimologia segura.¹

DERIV.: *Merdar*; *merdarada*; *merder*; *merdisser*, tots ells documentats només modernament per DAg. i *AlcM. Merdós*: / Monges cerrerres / --- / del vert fan bru / a l'Abadessa: / par-lors revessa / e vella mala / --- / sempre li dien: / verda *merdosa*! / si n'és zelosa / o gens les guarda», JRoig (*Spill*, 5515). També en són deriv., i quasi tots ells documentats des de molt antic els noms fluvials: *Merdàs*; *Merder*; *Merdança* [*Merdançiano*, Ss. XI-XII, Balari, *Orig.*, 119-22]; *Merdanç*; *Merdançol. Emmerdar* [Lacavalleria]; *emmerdat* [id.]; *emmerdament* [id.]; *emmerdiscat* [DBal.]; *emmerdissar*; *emmerdada*; *emmerdegar*; *emmerdegas-*